

**Zpráva o konzultaci k zelené knize:
„Na cestě k přiměřeným, udržitelným a spolehlivým důchodovým systémům v Evropě“**

Prezentace Komise

1. Výsledky konzultace a diskuse podnícená zelenou knihou

V rámci konzultace došlo téměř 1 700 odpovědí, z nichž více než 350 bylo od vlád členských zemí, národních parlamentů, obchodních a odborových organizací, občanské společnosti a zástupců odvětví penzijních fondů. Rada ve složení pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele a Rada ve složení pro hospodářství a finance zelenou knihu uvítala. Příspěvky od Evropského parlamentu, Evropského hospodářského a sociálního výboru a Výboru regionů došly v únoru 2011.

Odpovědi od klíčových zúčastněných subjektů představují bohatý materiál dobře prezentovaných postojů k evropskému rámci pro důchody a k tématu důchodů vůbec, který pomůže při vytváření různých variant politik, jež se budou zvažovat.

V celé Evropě navíc proběhlo více než 100 schůzek se zúčastněnými subjekty, kterých se zúčastnili komisaři Andor, Barnier a Rehn nebo zástupci jejich útvarů. Konzultace podnítila všechny členské státy k tomu, aby přispěly k diskusi. Důležité je, že vnitrostátní jednání byla díky tomu informovanější a obohacenější o evropskou perspektivu a možnost srovnání.

Většina **členských států** si přeje, aby se úsilí zaměřilo spíše na zlepšení nebo prohloubení stávajícího evropského politického rámce v oblasti důchodů než na jeho rozšíření. Většina členských států však zároveň vítá posílenou koordinaci hospodářských politik.

V **Evropském parlamentu** předložily výbory ECON, IMCO a FEMM své příspěvky hlavnímu výboru EMPL. Konečný text přijatý Evropským parlamentem dostatečně odráží různé názory a má širokou podporu. Zpráva podporuje holistický přístup, který Komise zvolila v zelené knize a vyzývá k vytvoření dobře koordinovaných politik, které by řešily vzájemně související tematiku přiměřenosti, udržitelnosti a spolehlivosti.

Události ve vnitrostátním měřítku, ke kterým v oblasti důchodů došlo, jako je přijetí důležitých důchodových reforem v Řecku a Francii, vnesly do úvah nad zelenou knihou oživení. Události v některých středoevropských členských státech rovněž poukázaly na to, jak je důležité, že se systémovými důchodovými reformami zabývá **Pakt stability a růstu**.

V klíčové oblasti, jakou představuje **politická koordinace**, se nakonec konzultace odchýlila od svého tématu v důsledku událostí vyplývajících z krize veřejného dluhu. Balíček týkající se posílené koordinace politik a odkazy v roční analýze růstu na konkrétní opatření, která mají být v rámci modernizace důchodových systémů uskutečněna, přinese důležité změny evropského rámce pro důchody. Další podněty lze očekávat od Evropské rady.

Odpovědi k tématu důchodového rámce a věku odchodu do důchodu

[Otázky 1–2] Reakce na zelenou knihu naznačují, že **zlepšení stávajícího důchodového rámce EU** by mohlo přispět k zajištění udržitelnosti veřejných financí. Někteří respondenti mají za to, že na úrovni EU by bylo možné přispět harmonizovanými opatřeními, která by se týkala ukazatelů v oblasti důchodů a rovněž zprostředkováním informované a přímé diskuse o důležitých otázkách týkajících se důchodové politiky a o výzvách na úrovni EU. Mnoho respondentů zdůraznilo, že tyto dodatky by měly být rozvíjeny v již existujících rámcích, které jsou obecně považovány za vyhovující. Sociální otevřená metoda koordinace (dále jen „OMK“) je vnímána jako správný nástroj na podporu úsilí členských států při posilování přiměřenosti důchodů.

Otázky 3–4] Vyšší **věk odchodu z trhu práce** se všeobecně považuje za nezbytnost. Zatímco podle některých respondentů by měl být tento věk určován vnitrostátními politikami se zapojením sociálních partnerů, jiní navrhuje, aby se věk odchodu do důchodu odvíjel od naděje na dožití. Někteří respondenti navrhuje, aby byla zohledněna předpokládaná střední délka života prožitá ve zdraví u různých profesí. Evropský parlament doporučuje, aby se přednostně zajistilo, že zaměstnanci budou pracovat až do důchodového věku. Mnoho respondentů zdůrazňuje, že důchodové reformy by měly být doplněny aktivními politikami trhu práce, příležitostmi k celoživotnímu vzdělávání, účinnými systémy sociální ochrany a zdravotní péče a zlepšením pracovních podmínek. Byla zjištěna spojitost s mnoha prvky strategie Evropa 2020, například potřeba větší účasti pracovního trhu a dopad důchodové politiky na míru chudoby. Evropský parlament navrhuje zahrnout holistické cíle zelené knihy do strategie Evropa 2020.

[Otázka 14] Respondenti uznávají velmi důležitou roli EU v oblasti **politické koordinace** důchodových politik – její úlohu vidí v usnadnění dohledu, koordinace a vzájemného učení mezi členskými státy. Stávající rámec tvořený OMK, Fórem pro důchody a v širším měřítku Paktem o stabilitě a růstu a strategií Evropa 2020 je vnímán jako dostačující. Je však důležité prohloubení tohoto rámce, například prostřednictvím užší spolupráce mezi Výborem pro hospodářskou politiku a Výborem pro sociální ochranu. Evropský parlament je toho názoru, že by mohla být prospěšná Evropská platforma pro důchody, ve které by byly zastoupeny všechny zúčastněné subjekty spolu se zástupci orgánů EU a aby se předešlo zdvojení, mělo by se zároveň zohlednit již existující Fórum pro důchody.

Odpovědi na otázky týkající se regulace

[Otázka 5] Většina respondentů se vyslovila pro přezkoumání **směrnice o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění a dohledu nad nimi** za účelem vyjasnění právní nejistoty týkající se přeshraničních aktivit. Respondenti rovněž navrhovali, jak by se tato věc měla provést.

[Otázky 6–7] Všichni respondenti podpořili odstranění veškerých překážek mobility vzniklých v důsledku důchodových pravidel, menší shoda již však panovala v tom, co by to prakticky znamenalo. Většina respondentů, kteří se zabývali **koordinací systémů sociálního zabezpečení** podle nařízení 883/2004, byla toho názoru, že koordinace funguje dobře a že není třeba měnit toto nařízení nebo rozšiřovat oblast jeho působnosti.

Téměř všichni, kdo se zabývali **přenositelností nároků na penzijní připojištění** podporovali iniciativu na úrovni EU. Přístup ke koordinaci podle nařízení 883 se jevil jako nevhodný pro

systemy penzijního připojištění a většina byla silně proti myšlence znovu se zabývat otázkou přenositelnosti.

Přístup „získání a zachování penzijních práv“, který byl soustavně prováděn v několika minulých letech, získal širokou podporu, včetně podpory Evropského parlamentu, ačkoliv někteří tento přístup stále zásadně nepřijímají. Myšlenka zavedení databázového systému byla většinou přijata, ačkoliv s důrazem na to, že přinejmenším zpočátku by bylo vhodné s ní začít u služeb na národní úrovni.

[Otázka 8] Pokud jde o **fondové důchodové systémy a produkty**, zaměstnanci, důchodci a pojišťovny se domnívali, že je zapotřebí přezkoumat právní předpisy EU, aby byla zajištěna jednotnost při regulaci a dohledu. Zaměstnanci a penzijní fondy byli méně otevření dalším iniciativám ze strany EU.

[Otázka 9] Pokud jde o způsoby, jak **vyvážit riziko, spolehlivost a dostupnost**, převládá pocit, že by se EU měla vyvarovat závazné regulace a měla by spíše podporovat vnitrostátní regulaci v této oblasti a nezávazný kodex EU (doporučení).

[Otázka 10] Tématem **solventnostního režimu pro penzijní fondy** se většinou zabývaly asociace zaměstnavatelů, penzijní fondy a poskytovatelé služeb, málo podniků bylo obdrženo od členů a příjemců. Většina respondentů podporovala dozor založený na posouzení rizika a navrhovala, že před formou by měl být upřednostněn obsah. Správný přístup se musí zaměřit na charakter a trvání důchodových závazků a přitom vzít v úvahu dodatečné bezpečnostní mechanismy zmírňující riziko, které mají penzijní fondy k dispozici. Evropský parlament zastává názor, že i) finanční trhy mohou účinně fungovat pouze tam, kde existuje důvěra, proto je zapotřebí, aby pro finanční instituce, včetně institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění, existovala pevná pravidla obezřetnosti; a že ii) kvalitativní prvky Solventnosti II představují cenný počáteční bod pro posílení dohledu nad institucemi zaměstnaneckého penzijního pojištění.

[Otázka 11] Respondenti se shodli na tom, že existuje potřeba **ochrany před insolventností přispívajících zaměstnavatelů**, ale pouze Evropský parlament a menšina respondentů si přeje další právní předpisy EU, jelikož podle většiny se tato ochrana nejlépe zajistí na vnitrostátní úrovni. Před tím, než by se pomýšlelo na změny stávajícího právního rámce EU, mělo by se analyzovat provádění stávajících právních předpisů EU a účinnost vnitrostátních opatření.

[Otázka 12] Pokud jde o modernizaci **minimálních požadavků na zveřejnění u penzijních produktů**, respondenti, včetně Evropského parlamentu, zdůrazňovali potřebu jasných a porovnatelných informací a většina se domnívala, že zde existuje potenciál pro evropskou přidanou hodnotu.

[Otázka 13] Ačkoliv si respondenti uvědomují důležitost, jakou mají v návrhu penzijního plánu **správné základní možnosti**, pokud jde o účast a investice, jen několik z nich vidělo potřebu nebo dokonce technickou možnost rozvinout společný postup na úrovni EU.

2. Další kroky

Na třetí čtvrtletí roku 2011 je naplánována „**bílá kniha o důchodech**“ a na poslední čtvrtletí přezkum směrnice o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění a dohledu nad nimi. Bílá kniha určí nejdůležitější opatření, která se budou muset provést, a bude při tom vycházet z odpovědí a holistického přístupu zelené knihy.

V **roční analýze růstu** Komise vydala jasné pokyny, které má sloužit jako vodítko členským státům v otázce důchodové reformy: zvýšit věk odchodu do důchodu a uvést jej do souvislosti s růstem dlouhověkosti; omezit předčasné odchody do důchodu a zvýšit pobídky k zaměstnávání starších pracovníků; propagovat dodatečné soukromé spoření ke zvýšení příjmů v důchodu; a dávat pozor na dopad důchodových výdajů na dlouhodobou udržitelnost a přiměřenost veřejných financí.

Ve dvoustranných kontaktech s členskými státy ohledně **národních programů reforem** bude Komise nadále dávat jasné pokyny vycházející z roční analýzy růstu a to způsobem vhodným pro jednotlivé členské státy a bude udržovat rovnováhu mezi klíčovými otázkami přiměřenosti, udržitelnosti a spolehlivosti, jak radí zelená kniha.

Otázky k diskusi:

Jak může Rada EPSCO podpořit práci směřující k prohloubení a dovršení evropského rámce pro důchody a úsilí v rámci strategie Evropa 2020, aby pomohla členským státům zvýšit věk odchodu z trhu práce a tak přispět k přiměřenosti i udržitelnosti jejich důchodových systémů?